

KOMUNIKAT XIV

Stanowisko Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN w sprawie zapisu odnośnika

„⁷⁾ Obowiązuje jednoczesne oznaczanie frakcji respirabilnej krystalicznej krzemionki”

ujętego w rozporządzeniu MRPiPS z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy

(Dz. U. 2018, poz. 1286, zm. Dz. U. 2020, poz. 61 oraz Dz. U. 2021, poz. 325).

Wartość NDS dla frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej: kwarc [14808-60-7]; krystobalit [14464-46-1] na poziomie 0,1 mg/m³ obowiązuje od 28.08.2018 r. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2018 r., poz. 1286 ze zm.) jednoczesne oznaczanie frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej obowiązuje dla 9 czynników wymienionych w wykazie w pozycjach: 27 (apatyty i fosforyty), 79 (cement portlandzki), 198 (dیتlenek tytanu), 305 (kaolin), 456 (pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność), 466 (siarczan wapnia, gips), 538 (węgiel kamienny, brunatny), 539 (węglan magnezu wapnia, dolomit), 541 (węglik krzemu, niewłóknisty).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 stycznia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie substancji o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. 2020 r., poz. 197) od 21 lutego 2020 r. za czynnik o działaniu rakotwórczym uważa się frakcję respirabilną krzemionki krystalicznej powstającą tylko w przypadkach prac i procesów, podczas których jest emitowana (załącznik II. Procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym/mutagennym).

Odnośnik w rozporządzeniu MRPiPS z 2018 r. w sprawie NDS/NDN *„⁷⁾ Obowiązuje jednoczesne oznaczanie frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej”* powoduje niespójność obowiązków pracodawców wynikających z rozporządzenia MRPiPS oraz rozporządzenia MZ w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 nr 33, poz. 166 ze zm.). Przepis w rozporządzeniu MZ umożliwia pracodawcom odstępianie od wykonywania pomiarów wszystkich substancji chemicznych i pyłów (wykonanych w odstępie co najmniej dwóch lat), w przypadku gdy dwukrotnie wykonane badania (dla czynników rakotwórczych/mutagennych w odstępie co najmniej 6 miesięcy) wykażą stężenie nieprzekraczające 0,1 wartości NDS. Natomiast odnośnik „nr ⁷⁾” w rozporządzeniu MRPiPS w przypadku frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej nie umożliwia odstępiania od pomiarów w takich przypadkach.

Zapis ten jest również bardzo często przyczyną błędnej klasyfikacji prac, w których dochodzi do uwalniania frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej – czynnika rakotwórczego. Sam fakt obligatoryjnego oznaczania frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej podczas oceny narażenia na czynnik w poz. 456 wykazu NDS – *Pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność* nie może być uznany jako występowanie czynnika rakotwórczego, w przypadkach gdy krzemionka krystaliczna nie jest stosowana na danym stanowisku jak również, gdy nie powstaje na nim frakcja respirabilna krzemionki krystalicznej. Obligatoryjne

oznaczanie frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej i tego rodzaju pyłu powoduje, że pracodawcy uznają, że frakcja respirabilna krzemionki krystalicznej jest czynnikiem rakotwórczym i zgłaszają tego rodzaju stanowiska pracy do rejestru czynników i procesów rakotwórczych/mutagennych.

Międzyresortowa Komisja ds. NDS i NDN wystąpiła z wnioskiem do ministra właściwego ds. pracy o usunięcie odnośnika „⁷⁾ Obowiązuje jednoczesne oznaczanie frakcji respirabilnej krystalicznej krzemionki” w pozycji w poz. 456 – Pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność oraz zmianę zapisu odnośnika „⁷⁾ Obowiązuje jednoczesne oznaczanie frakcji respirabilnej krystalicznej krzemionki” ujętego w rozporządzeniu MRPiPS z dnia 12 czerwca 2018 r. na „⁷⁾ Obowiązuje oznaczanie frakcji respirabilnej krystalicznej krzemionki” przy poz. 27, 79, 198, 305, 466, 538, 539, 541 wykazu NDS.